

Список использованных источников

1. یراکمه اب هیدن اراشتین نارعت/نا لیسام و سراف چیلخ یطلا نویامه. 1368 لاس سروت روشن 51-52 ص.
2. رق ا دستبازا سراف چیلخ رد ایسیلگنا عانم. نیم ریمالا دب ع. 1367 نارعت. مدچیه ص. 188
3. ناراشتینا ارت. راجمه کلهمم و سراف چیلخ. یقوشو رقاب دمجم. 282 ص 1384 لاس. تبیس
4. 75 ص 1381 لاس. نارعت. نا لیسام و سراف چیلخ. یر نوی.
5. 106 ص 1370 لاس نارعت. سراف چیلخ و دنز ناخ ممیرک.
6. 515 ص نارعت. تبیس ناراشتینا. نا لیسام و سراف چیلخ. یدسا نزیب.
7. نرق رخاوارا سیلگنا و نارایا سیایس طبیاور یرلات. انیب ربکا یلع. 3 ص. 1353 لاس نارعت. سیراپ دادارق ذاق خان ات ممدتغه
8. ادادایور و ناگنایب ذوف و سراف چیلخ. بانج یلع دمجم. 1349 لاس. نارعت. یسیایس ص. 109
9. 555 ص رذا هاگناب ناراشتینا. نارایا و ریبک یم تیمدا نویدیرف.
10. 111 ص رذا هاگناب ناراشتینا. نارایا و ریبک یم تیمدا نویدیرف.
11. یگنهرف و یملع ناراشتینا نارعت و سراف چیلخ. نویسلو دلور. 298 ص 1389 لاس
12. لاس نارعت سراف چیلخ و سابغ دنزب. بنطلسال اددیس یلع دمجم. 120 ص 1363
13. 15 ص. 1382 لاس نارعت. سراف چیلخ رد نای چراخ. یدسا نزیب.
14. 1160 ص. تفسیر عم نوناک ناراشتینا. نارایا بالنا. نوارب دراویدا.
15. 468 ص. 1382 لاس نارعت. سراف چیلخ رد نای چراخ. یدسا نزیب.
16. 1353- لاس نارعت. لالاردف ناچلما یرومج دروم رد اتاعالطا.
17. لاس انیس نارعت. سراف چیلخ و ایپورا نه هار. یرزمارف دمجم. 1346
18. ادادایور و ناگنایب ذوف و سراف چیلخ. بانج یلع دمجم. 1349 لاس. نارعت. یسیایس

Eyubzadeh R., PhD student of the Institute of Philosophy National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan), matlabm@yandex.com

The Presence of England in the Persian Gulf Region (late XIX beginning of the XX century)

In the present article the issues of competition the world powers for possession of the region of the Persian Gulf are considered. The European countries such as Great Britain, France, Germany and Tsarist Russia since the end of the XVIII century tried to take roots in the region of the Persian Gulf. This competition acquired a sharp character in the beginning of the XIX century. The fight of Napoleon Bonapart and Russian tsars in this region became a theat for India. In fact, by will of Peter I Tsarist Russia wished to conquer the Persian Gulf in order to have way out to the Indian ocean and France having a close political and economic ties with Iranan, trying through north of Iran – Khorasan to attack India and force out the influence Great Britain of India. Great Britain undertook some political and economic measures after the World War I and gained victory in the Persian Gulf, and due to it ensured security of India and own interests.

Keywords: British imperialism, the region, the Persian Gulf, world powers, the Hormuz Bay, the arena of rivalry.

Eyubzade P., докторант, Інститут філософії Національної Академії Наук Азербайджану (Азербайджан), matlabm@yandex.com

Присутність Англії в регіоні Перської затоки (кінець XIX початок XX століть)

Розглядаються питання суперництва світових держав за володіння регіоном Перської затоки. Європейські країни, такі як Великобританія, Франція, Німеччина і Царська Росія з кінця XVIII прагнули зміцнитися в регіоні Перської затоки. Це суперництво на початку XIX набуло гострого характеру. Цілі Наполеона Бонапарта і російських царів в цьому регіоні розглядалися Великобританією як безпосередня загроза для індійського регіону. Насправді, за заповітом Петра I Царська Росія мала намір завоювати Перську затоку, щоб мати вихід в Індійський океан, а Франція, маючи близький політичний і економічний зв'язок з Іраном, намагалася через північ Ірану – Хорасан, нападати на Індію і послабити вплив Великобританії. Придбавши політичну і економічну міць після Першої Світової Війни, Великобританія стала переможцем на Перській затоці і цим забезпечила безпеку Індії і своїх інтересів в цьому регіоні.

Ключові слова: англійський імперіалізм, регіон, Перська затока, світові держави, Ормузька затока, арена суперництва.

***

УДК 342.25(430+481)

Зерницький Р. В.,

студент соціологічного факультету, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (Україна, Харків), lumen-et-umbra@i.ua

Порівняння місцевого самоврядування Королівства Норвегії та Федеративної Республіки Німеччини в контексті формування плюралістичної демократії

Розглядаються системи місцевого самоврядування у Федеративній Республіці Німеччини та Королівстві Норвегії в контексті плюралістичної демократії. Аналізуються їх культури плюралістичності, характерні риси, механізми функціонування, статус та повноваження. Виведено індикатори, на основі яких уможливилось порівняння повноважень, статусу та рівня плюралістичності їх муніципальних органів. Виявлено, що не дивлячись на значну кількість відмінностей, у них є ряд вагомих спільних рис, а саме: суверенітет у питаннях власного бюджету; можливість впливати на систему оподаткування; залежність від вищих органів влади проявляється лише у критичних випадках; локальні збори представників громадян є поліпартійними; партійність голови муніципалітету не є забороненою.

Ключові слова: місцеве самоврядування, муніципалітет, політичні повноваження, плюралістична демократія, Німеччина, Норвегія.

Органи місцевого самоврядування є найближчою до громадян ланкою зборів їхніх представників у демократичних суспільствах. Саме через ці органи відбувається реалізація політики на локальному рівні та забезпечення потреб громадян на місцях. У розвинених країнах жителі, у разі виникнення проблем чи запитань в їх повсякденному житті, у першу чергу звертаються саме до органів місцевого самоврядування. Від спроможності муніципальних органів задовольнити інтереси громадян залежить те, чи буде у громадян потреба звертатися до вищих ланок зборів їхніх представників.

Відповідно до переконань Роберта Даля, Гарольда Ласкі, Моріса Оріу та інших теоретиків плюралістичної концепції демократії, децентралізація та сильне місцеве самоврядування є одним з опорних стовпів плюралізму. Так, Гарольд Ласкі наступним чином описував плюралістичну державу: це – децентралізована держава (яка є протиположною «моністичній» державі), котра базується на розділенні суверенітету між багатьма інститутами, які представляють інтереси різних груп в суспільстві; задача державного апарату в ній зводиться до координації діяльності цих інститутів [1, с. 161].

Сильне й децентралізоване місцеве самоврядування з широкими повноваженнями дозволяє, згідно принципу субсидіарності, вирішувати переважну частину проблем на локальному рівні. Це, у свою чергу, дає вищим органам управління більше свободи для концентрації на загальнодержавних питаннях та, у цілому, робить загальнодержавну політичну систему більш збалансованою. У зв'язку з цим стає очевидною **актуальність** дослідження тематики повноважень органів місцевого самоврядування.

У цій публікації ми хотіли б сконцентруватися на порівнянні наявних інструментів та рівні повноважень муніципальних органів у двох плюралістичних країнах: Королівстві Норвегії та Федеративній Республіці Німеччини. У дослідженні британського дослідницького центру Economist Intelligence Unit, станом на 2016 рік ці країни займали відповідно 1 і 13 місце у загальному рейтингові по індексах демократії (зі 167 аналізованих

країн), отримавши оцінки відповідно 10 з 10 та 9,58 з 10 за критерій «рівень електоральних процедур та плюралізму» [2]. Це свідчить про високий рівень повноважень муніципальних органів у виділених країнах. Однак у цих країнах є важлива відмінність; якщо Німеччина є повноцінним членом Європейського Союзу й зобов'язана виконувати всі директиви, регламенти чи рішення об'єднання, то Норвегія є лише учасником Європейської економічної зони, що робить її зовнішню та внутрішню політику повністю незалежною.

Серед науковців, які досліджували питання місцевого самоврядування, можна виділити наступних: Г. Балдершейма, С. Бардакову, Р. Берга, Ю. Біденко, А. Веттера, Б. Дентерса, Н. Керстінга, А. Нортон, Т. Панченко, С. Султанова, В. Шустова та В. Ясюнаса. Місцеве самоврядування в Німеччині досліджували такі вчені: Р. Граверт, Ю. Гурман, Д. Елерс, Н. Михальова, Н. Тимофеев та ряд інших. Аналогічну проблематику в Королівстві Норвегія розробляли Х. Балдерсхайм, О. Болдирьова, Л.–Е. Борж, Н. Коваленко, Х. Ларсен, О. Оффердал, К. Стальберг та інші. Однак бракує досліджень, орієнтованих на порівняння повноважень органів місцевого самоврядування ФРН та Королівства Норвегії в контексті розвитку плюралістичної демократії, тому це й стане *метою* статті.

Так, адміністративно **Королівство Норвегія** розділене на 19 фюльке (округів) та на 428 комун (місцевих муніципалітетів). Сучасна муніципальна система країни була встановлена Актом про місцеве самоврядування, котрий був виданий 1837 року та ґрунтовно модернізований у 1992 році. Основний принцип цього Акту – комуні можуть займатися у своїх рамках абсолютно всім, що не суперечить державному законодавству. Ніяких конкретних обов'язків на муніципалітети ця постанова не накладає, вони регулюються окремими актами. У більшості комун кількість жителів не перевищує 5000 осіб, і лише в 14 з них зафіксовані більше 50 000 осіб населення [3, с. 8–9].

Місцеві муніципалітети уповноважені займатися системами дошкільної, початкової та нижчої середньої освіти, сферами соціальних послуг та зайнятості, дорогами, водопостачанням, місцевим плануванням, розвитком культури та бізнесу, сільськогосподарськими питаннями, екологічними проблемами [3, с. 11]. На фюльке перекладаються такі обов'язки, як вища середня освіта, регіональний розвиток, регіональна культура, спорт, та бізнес, частина технічних служб [3, с. 10]. Місцеві бюджети в 2013 році у середньому на 40% наповнювалися за рахунок власних податкових надходжень, на 36% – з загальних державних субсидій, на 15% зі зборів та на 4% з цільових субсидій [3, с. 24].

У всіх муніципалітетах та округах є власні вибірні ради, що формуються за пропорційною виборчою системою. Кількість вибірних представників у них варіюється щонайменше від 11 до 43 в залежності від кількості жителів адміністративної одиниці [3, с. 14]. Муніципальна рада обирає виконавчий комітет, котрий складається, як мінімум, з п'яти членів та включає в себе мерата представників від усіх представлених у парламенті політичних фракцій не залежно від того, скільки членів від цієї фракції після виборів взагалі потрапили до ради [3, с. 18]. Це забезпечує представленість у локальних органах управління усіх популярних в країні політичних

сил навіть на місцевому рівні, що є одним з принципів плюралізму. Окрім того, муніципальною радою можуть бути створені й інші спеціалізовані комітети. Кожен з них займається адміністративною діяльністю та виконанням рішень місцевого парламенту. Окрім того муніципальні ради можуть делегувати комітетам повноваження практично щодо будь-яких питань, які, знову-таки, не суперечать державному законодавству [4, с. 82]. Оскільки всі локальні адміністративні одиниці в Норвегії мають надзвичайно широку автономію, то держава створює у кожній з них власний комунальний департамент, котрий може відмінити будь-які ініціативи місцевих органів управління якщо буде доведено їх протизаконність або помилковість [3, с. 28]. Також у країні присутня система електронної звітності кожного органу місцевого самоврядування за свою діяльність протягом календарного року. Всі прибутки, витрати, пріоритетність тих чи інших питань та прогрес фіксуються та представляються в онлайн-системі, яка носить назву KOSTRA [3, с. 32].

Федеративна Республіка Німеччина – традиційно сильно децентралізована країна (це закладено навіть в її назві). Історія демонструє нам, що ще сотні років тому на цих землях у кожного населеного пункту була широка автономія. Зі зміною політичних режимів (кайзерівська Німеччина, нацистська, НДР) статус органів місцевого самоврядування у цій країні також трансформувалася, однак до сьогоднішніх днів він багато в чому повернувся до основ, котрі закладалися ще в Актах та Положеннях XIX ст. [5, с. 266–267].

Адміністративно-територіальний поділ сучасної ФРН виглядає приблизно наступним чином: федерація → федеральні землі (держави–області та вільні міста) → адміністративні округи → райони та позарайонні міста → амти та комуні → комуні у складі амт. Базова одиниця місцевого самоврядування – коммуна (грумада), у зв'язку з чим самоврядування в Німеччині називають «комунальним» [6, с. 178]. Її можуть утворювати місто, села чи об'єднання різних населених пунктів. Всього в державі налічується 12 141 громада.

Законодавство держави гарантує існування муніципальних органів влади в комунах та забезпечує їх основними правами. У нормативних актах прослідковується ідея «скрізного управління», при якому органи всіх рівнів являють собою єдину вертикаль влади. У кожного з органів влади будь-якого рівня є власна компетенція, на яку інші органи влади не мають права посягати. Органи комун з органами вищих рівнів взаємодіють лише за встановленими процедурами, а втручання у діяльність нижчих одиниць влади може відбутися виключно в умовах порушення федеративного законодавства чи їх банкрутства. Однак існує механізм для зворотнього впливу, в чому й проявляється це «скрізне управління», – громади можуть виражати свою позицію щодо прийняття рішень вищими органами влади [5, с. 268]. Це виключає проведення політики, яка була б невідповідною хоча б якійсь з територіальних одиниць.

Місцеві органи влади повноцінно розпоряджаються власною кадровою політикою, створюють та ліквідують додаткові управлінські органи та комітети, планують та організують будівництво на території громади, видають власні правові акти, наділені фінансовою та податковою

незалежностями (в рамках законодавства вищих органів управління). У кожній комуні є представницький та виконавчий органи влади [5, с. 268]. У всіх муніципальних одиницях діє власна електоральна система, а у маленьких громадах представницьким органом можуть виступати загальні збори жителів [5, с. 269].

Важливе місце в структурі місцевого самоврядування ФРН займають райони, утворені з громад та амт. Деякі дослідники вважають, що сутність району полягає в його триєдності: це одночасно і місцева спільнота з самоврядуванням, і союз комун, і сукупність територіальних служб землі [7, с. 25]. Також окремими компетенціями наділені позарайонні міста. У них є повноваження як громад, так і районів, а їх органи управління об'єднані. Таким чином райони – це самостійний рівень місцевого самоврядування в Німеччині [5, с. 271]. Бюджети муніципальних органів наповнюються, переважно, завдяки власним податкам та зборам, і значної залежності від держави в цьому питанні немає [5, с. 272].

Задля досягнення поставленої мети роботи ми виділимо ряд індикаторів, критично важливих для функціонування плюралістичної демократії на місцевому рівні, і на основі яких варто резюмувати порівняння повноважень муніципальних органів Норвегії та Німеччини:

1) *можливість звернення громадян та їхніх об'єднань до муніципальних органів влади з петиціями/скаргами.* Цей критерій відображає наявність у пересічних громадян механізмів впливу на муніципальні органи влади та можливості бути включеними до політичного життя у проміжки часу між крайніми точками електоральних циклів;

2) *можливість муніципальних органів влади впливати на бюджет громади.* В цьому аспекті важливими показниками є можливості щодо формування та розпорядження бюджетами, наявність у громад власних джерел доходу, а також співвідношення між ними та державними субвенціями;

3) *наявність партійної приналежності вибірного голови муніципалітету.* Згідно нашої позиції, партійність виступає додатковим фактором при розподілі голосів під час виборів, знижуючи персоналізацію кандидата, та, що більш важливо, робить потенційного голову більш відповідальним перед загально-партійною політикою, дозволяє висувати стратегічні програми для населених пунктів, ґрунтуючись на ідеологічних пріоритетах, однак важливим фактором культури плюралістичності є також можливість незалежного висунування, представлення кандидатів від непартійних груп, організацій, спільнот тощо;

4) *поліпартійність місцевих представницьких зборів,* що є ключовою рисою плюралізму; демонструє широке охоплення інтересів різних груп суспільства в парламенті та на локальному рівні;

5) *виборча система* (індикатор, котрий корелює з «законом Дюверже», в якому йдеться про тенденцію формування двопартійної парламентської системи в одномандатних округах з голосуванням в один тур при мажоритарних системах абсолютної більшості та багатопартійної в пропорційних виборчих системах чи в мажоритарних системах абсолютної більшості, але з голосуванням у два тури [8, с. 36]);

6) *ступінь залежності органів місцевого самоврядування від вищих органів держави* – як у нормотворчому, так і в управлінсько-організаційному аспектах.

Для зручності аналізу ми можемо побудувати таблицю (див. таб.)

В якості висновків ми можемо ствердити, що у Королівства Норвегії та ФРН, не дивлячись на значну кількість відмінностей, повноваження місцевих муніципалітетів багато у чому схожі. Так, органи місцевого самоврядування в обох країнах наділені великим обсягом повноважень. У Норвегії та Німеччині є фінансовий суверенітет та можливість впливати на систему оподаткування, а їх залежність від вищих

Таблиця

	Королівство Норвегія	Федеративна Республіка Німеччина
петиції, скарги	Є можливість індивідуальної скарги на діяльність місцевого муніципалітету та подавати петиції (в тому числі – й електронні) після збору кворуму в 300/500 осіб	Є можливість колективного звернення з петицією до компетентних органів після збору 50 000 підписів, закріплено в 17 статті Конституції
бюджет	Суверенітет у розподілі надходжень; максимальний податок встановлює державний парламент, однак муніципальні органи можуть його знизити	Суверенітет у розподілі надходжень; податковий суверенітет (обмежений законами вищих державних органів)
партійність / незалежність голови	Не заборонена	Не заборонена
поліпартійність місцевих представницьких зборів	Присутня	Присутня
виборча система	Пропорційна з гнучкими списками; використовується модифікований метод Сент–Лаго (зручний для «маленьких» партій)	У кожного району різна, та в більшості з них – пропорційна з закритими списками в один тур; необхідно пройти 3–5% бар'єр
залежність від вищих органів державного управління	Вплив має місце у разі протизаконності прийнятих рішень, необхідності субсидій та субвенцій у регіон	Вплив має місце лише у разі банкрутства нижчих органів самоврядування чи порушення ними законодавства

Джерело: складено автором на основі [3, с. 16; 3, с. 24–26; 3, с. 28; 5, с. 268–269; 5, с. 274; 9, с. 13; 10].

органів влади проявляється лише у критичних випадках; місцеві парламенти є поліпартійними, а належність до партії голови муніципалітету не є забороненою.

Відмінностями німецької системи від норвезької ми можемо назвати відсутність у її резидентів прямих механізмів оскарження діяльності чи звернення до органів місцевого самоврядування та варіативність електоральних систем у цій країні. Також варто відзначити, що обидві країни дійсно характеризуються високим рівнем культури плюральності. А запропоновані нами індикатори можна використовувати в майбутніх дослідженнях задля виявлення та порівняння рівнів повноважень та культури плюральності органів місцевого самоврядування в інших країнах.

Список використаних джерел

1. Сагалова А. Л. Международная организация и плюралистическая демократия во взглядах Г. Дж. Ласки / Александра Львовна Сагалова // Власть. – 2013. – №8. – С.160–166.
2. Data from the official website of The Economist Intelligence Unit [Online resource]. – Access link: http://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=DemocracyIndex2016
3. Local Government in Norway [Online resource] // Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation. – 2014. – Access link: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokument_i_pdf/enake_moznosti/NFMStudijski2LokalnoUpravljanje.pdf
4. Болдырева Е. Л. Политическая система стран Северной Европы: Учебное пособие [Электронный ресурс] / Е. Л. Болдырева // СПбГУТ. – 2005. – Режим доступа: <http://window.edu.ru/resource/421/63421/files/boldyreva1.pdf>
5. Коваленко Н. Е. Местное самоуправление как форма демократии: Учебное пособие / Н. Е. Коваленко – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2008. – 296 с.
6. Михалёва Н. В. Местное самоуправление в Германии / Наталья Владимировна Михалёва // Ленинградский юридический журнал. – 2013. – №4 (34). – С.177–185.
7. Тимофеев Н. С. Коммунальное право ФРГ: монограф. / Н. С. Тимофеев. – М.: МГУ, 1982. – 138 с.
8. Кокс Г. В. Цена голоса: Стратегічна координація у виборчих системах світу / Гері В. Кокс [пер. з англ. Краснокутський Г. Е.]. – Одеса: АО БАХВА, 2003. – 456 с.
9. Public electronic petitions and civil participation [Online resource] / U. Riehm, C. Coenen, R. Lindner, C. Blümel // The Office of Technology Assessment at the German Bundestag. – 2008. – Access link: https://www.tab-beim-bundestag.de/en/pdf/publications/summaries/TAB-Arbeitsbericht-ab127_Z.pdf
10. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland [Elektronische Ressource]. – Modus des Zugriffs auf die Ressource: <https://www.bundestag.de/grundgesetz>

References

1. Sagalova A. L. Mezhdunarodnaja organizacija i pljuralisticheskaja demokratija vo vzgljadah G. Dzh. Laski / Aleksandra L'vovna Sagalova // Vlast'. – 2013. – №8. – S.160–166.
2. Data from the official website of The Economist Intelligence Unit [Online resource] – Access link: http://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=DemocracyIndex2016
3. Local Government in Norway [Online resource] // Norwegian Ministry of Local Government and Modernisation. – 2014. – Access link: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokument_i_pdf/enake_moznosti/NFMStudijski2LokalnoUpravljanje.pdf
4. Boldyreva E. L. Politicheskaja sistema stran Severnoj Evropy: Uchebnoe posobie [Elektronnyj resurs] / E. L. Boldyreva // SPbGUT. – 2005. – Rezhim dostupa: <http://window.edu.ru/resource/421/63421/files/boldyreva1.pdf>
5. Kovalenko N. E. Mestnoe samoupravlenie kak forma demokratii: Uchebnoe posobie / N. E. Kovalenko – SPb.: Izd-vo SPbGUJeF, 2008. – 296 s.
6. Mihaljova N. V. Mestnoe samoupravlenie v Germanii / Natal'ja Vladimirovna Mihaljova // Leningradskij juridicheskij zhurnal. – 2013. – №4 (34). – S.177–185.

7. Timofeev N. S. Kommunal'noe pravo FRG: monograf. / N. S. Timofeev. – M.: MGU, 1982. – 138 s.

8. Koks G. V. Cena golosu: Strategichna koordynacija u vyborchih systemah svitu / Geri V. Koks [per. z angl. Krasnokuts'kyj G. Je.]. – Odessa: AO BAHVA, 2003. – 456 s.

9. Public electronic petitions and civil participation [Online resource] / U. Riehm, C. Coenen, R. Lindner, C. Blümel // The Office of Technology Assessment at the German Bundestag. – 2008. – Access link: https://www.tab-beim-bundestag.de/en/pdf/publications/summaries/TAB-Arbeitsbericht-ab127_Z.pdf

10. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland [Elektronische Ressource] – Modus des Zugriffs auf die Ressource: <https://www.bundestag.de/grundgesetz>

Zernytskyi R. V., student of the School of Sociology of V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine, Kharkiv), lumen-et-umbra@i.ua

Comparison of the local government of the Kingdom of Norway and the Federal Republic of Germany in the context of the formation of pluralistic democracy

In the article local self-government systems in the Federal Republic of Germany and the Kingdom of Norway are considered in the context of pluralistic democracy. Their cultures of plurality, characteristic features, functioning mechanisms, status and authority are analyzed. Indicators on the basis of which it is possible to compare the powers, status and level of plurality of their municipal authorities, are derived. In the article it is emphasized that despite a large number of differences, they have a number of important common features, namely: sovereignty in the issues of budget distributions; the ability to influence the taxation system; dependence on higher authorities appears only in critical cases; there is a multi-party system in local parliaments; belonging of the head of the municipality to the party is not prohibited.

Keywords: local self-government, municipality, political powers, pluralist democracy, Germany, Norway.

* * *

УДК 342

Долженко О. О.,
здобувач, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), Miurae2015@gmail.com

СПЕЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ «ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ» ПРОТИ УКРАЇНИ

Наукова стаття присвячена діяльності спецслужб Російської Федерації проти України. Поява нової держави, яка ідеологічно протилежна ідеям «руського миру», стала каталізатором посилення роботи спецслужб Російської Федерації в економічній, політичній, військовій, науково-технічній та інших сферах з метою ослаблення сусідньої країни. Відповідно до плану «гібридної війни» політичні цілі досягаються з мінімальним збройним впливом на супротивника, за рахунок підриву його військового та економічного потенціалу, інформаційно-психологічного тиску, активної підтримки внутрішньої опозиції, партизанських і диверсійних методів. Основним предметом «гібридних війн» сучасності є спецслужби, які, перебуваючи в тіні, готують плани, сценарії для реалізації своїх етапів, обирають «відкриті» предмети своєї поведінки на території супротивника.

Ключові слова: гібридна війна, спецслужби Російської Федерації проти України, збройний вплив на ворога.

Діяльність спеціальних служб Російської Федерації проти України розпочалась одразу після проголошення Незалежності у 1991 році. Поява нової держави, яка ідеологічно протилежна ідеям «руського миру» слугувала каталізатором для активізації роботи спеціальних служб РФ у економічній, політичній, військовій, науково-технічній та інших сферах з метою послаблення країни-сусіда. За задумом «гібридної війни» політичні цілі досягаються з мінімальним збройним впливом на противника, за рахунок підриву його військового та